

CANT CORAL INFANTIL A INCA: EL CONCURSO PROVINCIAL DE COROS ESCOLARES (1970-1979)

Cristina Llabrés González

CEIP Es Puig; doctoranda a la Universitat de les Illes Balears
crisllabres@gmail.com

Paraules clau: cor infantil, concurs, educació, cant coral, cors escolars.

Resum. *Aquest text resumeix la investigació realitzada sobre el Concurso Provincial de Coros Escolares, activitat celebrada al Teatre Principal d'Inca que romangué activa entre 1970 i 1979. Aquest important esdeveniment educatiu, social i cultural era organitzat pel Col·legi Mixt Llevant i cada any congregava entre deu i quinze corals infantils i/o juvenils de tot Mallorca. El concurs ajudava a disminuir les tensions entre col·legis públics i privats, i era un esdeveniment únic en la seva tipologia. El cant coral infantil era el protagonista d'una vetllada que reunia prop de 400 espectadors.*

Keywords: children's choir, competition, education, choral singing, school choirs.

Abstract. *This text summarizes the research carried out on the Provincial School Choir Competition, an activity held at the Teatre Principal d'Inca that remained active between 1970 and 1979. This important educational, social and cultural event was organized by the East Mixed School and every year gathered between 10 and 15 children's and/or youth choirs from all over Mallorca. The Competition helped reduce tensions between public and private schools and was a unique event of its kind. Children's choral singing was the star of an evening that brought together nearly 400 spectators.*

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball és una investigació que forma part de la tesi doctoral titulada "Les corals infantils i juvenils a Mallorca: una aproximació històrica i pedagògica", amb la qual es pretén, entre altres qüestions, realitzar una aproximació històrica sobre els orígens i l'evolució del cant coral a l'illa. El text presentat en aquest article té com a objectiu estudiar el passat de les corals infantils i juvenils de Mallorca, concretament a partir d'un esdeveniment coral significatiu dels anys 70 com és el Concurso Provincial de Coros Escolares, al qual participaven infants i joves de tota l'illa. A més, entre els objectius secundaris, s'analitzarà la participació total dels col·legis i cors de l'època al llarg dels deu anys de concurs, entenent i contextualitzant aquesta participació en el moment social i històric, i es revisarà la repercussió social que aquest esdeveniment educatiu i social tingué a la ciutat d'Inca.

Pel que fa a la metodologia, després de realitzar una breu recerca bibliogràfica centrada en el cas de Mallorca i partint de publicacions d'autors locals, hem hagut d'emprar també algunes tècniques del mètode històric. Així, hem localitzat i analitzat diferents fonts historicoeducatives que ens han ajudat a entendre i a reconstruir el món coral infantil i/o juvenil dels anys 70. Per abordar amb profunditat la història del Concurso ha estat necessària la visita a biblioteques i arxius específics, tot realitzant una minuciosa recerca de fonts primàries centrada en publicacions d'època, bàsicament articles de premsa i programes de concerts i esdeveniments en què participaren diferents corals infantils i juvenils. Així, hem consultat arxius públics, com el de l'Ajuntament d'Inca, o la Partituroteca i el Centre de Documentació Musical de la UIB, i també de privats, com el de la Fundació ACA i altres que pertanyien a persones entrevistades que han aportat coneixements i fonts documentals personals, com Joan Parets, Xisca Mas, Joana Estelrich, Dolors Morell i Pilar Riera, entre d'altres.

El setmanari local d'Inca *Dijous* constitueix una important font d'informació per a l'explicació del que suposà el Concurso de Coros Escolares organitzat pel Colegio Nacional Mixto de Inca –actualment el CEIP Llevant–, que se celebrà al Teatre Principal d'Inca entre els anys 1970 i 1979. Aquesta font, juntament amb altres publicacions a la premsa de l'època i la consulta d'algunes actes del concurs conservades a l'Arxiu Municipal d'Inca, ens han permès establir la cronologia d'aquest esdeveniment únic pel que fa a la participació exclusiva de cors infantils i pioner a Mallorca pel fet de tenir en compte l'educació coral dels més petits. També, s'ha contactat amb la direcció actual del CEIP Llevant, qui ens ha propor-

cionat l'accés a tots els programes de les diferents edicions del concurs. Aquesta activitat ens permet conèixer el món coral infantil de Mallorca dels anys 70, ja que, segons informacions minucioses publicades al mateix *Dijous*, en alguns anys hi apareixen fitxes detallades dels cors infantils participants al concurs. L'anàlisi de les dades recaptades ha estat clau per conèixer l'existència i el funcionament de la xarxa coral infantil que hi hagué a Mallorca durant els anys 70.

2. CONTEXT, INICIS I FUNCIONAMENT

Pedro Ballester del Rey fou director del Col·legi Mixt Llevant durant els anys del concurs i, segons explica, aquests tipus d'actes ajudaven a disminuir les tensions que en aquella època existien entre col·legis públics i privats. Cal tenir en compte que parlem d'una època en què l'educació estava majoritàriament en mans dels ordes religiosos i l'escola pública, molt desprestigiada, acollia els fills de les famílies més humils (Aulí, Cánovas i Soler, 2014). Segons expliquen citant Ballester: "en aquells moments, hi havia una certa tensió, una aversió entre col·legis públics i privats. Aquestes actuacions escolars permeteren rompre el gel, i fer entendre a molta gent que tots érem mestres i que tots ens dedicàvem al mateix: ensenyar i formar els nens i nines del poble" (p. 100).

A més, segons indica Juan Martí, coordinador del concurs i professor del centre organitzador, en una entrevista que li feren al *Diario de Mallorca*, fomentar la música a l'escola és un dels objectius del concurs perquè "el pueblo que canta es un pueblo feliz. Si se inculca la idea de la música, la cultura viene dada por si sola" (Coll citant a Martí, 1975). La idea de crear el concurs sorgí de Lorenzo Reus Vallori, qui fou director del cor del Colegio Nacional Mixto, i fou suportada pels diferents professors i equip directiu del centre.

El concurs reunia cada any al voltant del Nadal entre deu i quinze cors infantils i/o juvenils provinents de tot Mallorca. A més, normalment cada any hi havia un o diversos cors convidats i, per tal de no fomentar la competitivitat, tots els col·legis participants rebien algun obsequi o premi. Qualsevol empresa, associació o entitat hi podia col·laborar oferint algun dels premis als diferents cors participants, els quals podien ser en efectiu o safates de plata. Segons detalla la crònica del concurs celebrat el 17 de desembre de 1974, hi assistiren més de 400 cantaires d'arreu de tota l'illa (*Dijous*, 1974). Segons es pot llegir a les bases del VII concurs signades pel batle d'Inca d'aleshores (Fluxà, 1976), es dirigia a col·legis tant estatals –públics–

com privats. Els cors s'hi havien d'inscriure aproximadament al voltant de finals del mes de novembre i havien de cantar obligatòriament dues peces,¹ una de les quals havia de ser una naldala. Els cors no podien superar el màxim de 30 cantaires i aquests podien autoacompanyar-se amb instruments musicals –no estava permès l'acompanyament per part d'un professor, per exemple. Uns dies abans del concurs se solia fer públic el jurat assignat per a la concessió dels premis, el qual estava format per representants del cos d'inspectors tècnics d'Educació, directors de cor i professors del Conservatori, i importants personatges del món coral mallorquí com el compositor, director i professor de l'Escola Universitària de Professorat Baltasar Bibiloni. L'acte se celebrava anualment al voltant de la data de Nadal al Teatre Principal d'Inca. Les corals que no eren de la ciutat d'Inca rebien una compensació econòmica per km.

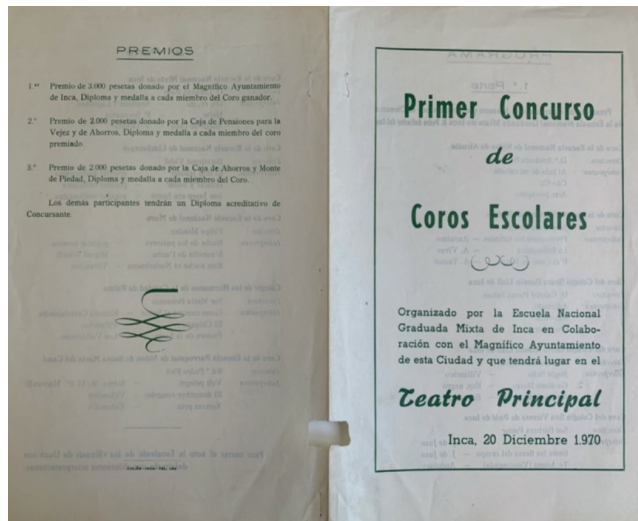

Figura 1. Detall de la portada del primer programa del Concurso de Coros Escolares. Nota. Font: arxiu del CEIP Llevant.

Figura 2. Retall en què trobem les bases del VII Concurso Provincial de Coros Escolares. Nota. Font: revista *Dijous*, de 4 de novembre de 1976, p. 4.

1 Al IV concurs realitzat el desembre de 1973 foren obligatòries tres peces, una d'elles una naldala, segons es pot llegir a la notícia publicada al *Diario de Mallorca* el 29 de novembre de 1973 (Guilco, 1973). Al II i III Concurs també foren obligatòries tres peces; en canvi, segons es pot comprovar al programa del III concurs (any 1972) només foren obligatòries dues peces, probablement per la gran quantitat de cors que hi participaren aquell any (un total de quinze).

En una entrevista a Juan Martí, coordinador del concurs, sobre el valor educatiu d'aquest declara que "forma mucho la convivencia, la disciplina y la sensibilidad auditiva; la participación en un coro aleja de los niños el afán de 'vedetismo' y fomenta el sentido de la colaboración" (Y. L. citant Martí, 1976, p.4). Segons declara Martí al setmanari *Dijous*, la idea va sorgir entre diferents companys professors del Colegio Mixto d'Inca, tots amants de l'educació musical, per tal d'incentivar la convivència entre alumnes de diferents pobles. El concurs, tot i oferir diferents premis, pretenia ser més un encontre que una competició. A més, segons explica Martí, el concurs de cors ha servit per crear aquestes agrupacions en alguns col·legis; en un principi foren cors creats només per a la participació al concurs, "pero ahora ya es una tarea más de la actividad educativa en el plan anual de Trabajo" (Y. L. citant Martí, 1976, p. 4), com és el cas del Coro del Colegio Mixto de Bunyola.

La primera referència que trobem a premsa sobre el Concurso Provincial de Coros Escolares és una notícia (Guillco, 1973) publicada al *Diario de Mallorca* en què s'informa que ja havia acabat el període d'inscripció i que el concurs ja va en marxa. Es realitza una breu entrevista a Juan Martí, professor de l'Escuela Nacional Graduada Mixta de Inca –que serà anomenada més endavant Col·legi Nacional Mixt de Llevant–, qui afirma que aquest any, degut a l'èxit dels anteriors, s'ha interessat en el concurs el Ministerio de Información y Turismo (Guillco, 1973). A més, informa que aquell any hi participaran nou col·legis: Colegio San Vicente de Paül de Inca, Colegio La Pureza de Inca, Colegio Beato Ramon Llull de Inca, Escuela Nacional Graduada Mixta de Inca, Colegio CIDE de Palma, Colegio Nacional Santa Isabel de Palma, Escuela Nacional Graduada de Lluc-

Morro llori con tura Del	civiles y militares de Inca. El Rvdo. Sr. Don Juan Lliteras en la homilfa habló de la Virgen como mediadora de todas las	Destacó también la gran tradición española en la devoción a la Santísima Virgen.
Pendón Dolores	CONCURSO DE COROS	
lorro con r	Terminado el plazo de admisión de inscripciones para el V Concurso de Coros Escolares que organiza la Escuela Nacional Graduada Mita de Inca y patrocina el Ayuntamiento con la colaboración de las Cajas de Ahorros de la Ciudad, Diario Ultima Hora, Diario de Mallorca, Semenario Dijous y Pinturas Rovira, ha quedado de la siguiente manera, y que enumeramos en el orden de actuación.	
mar de 73	6 ^o .-Academia San Fernando de Manacor.	
Llabrés de	En la segunda parte actuarán	
Colom de	1 ^o .-Colegio C.I.D.E. de Palma	
iy Beltrán	2 ^o .-Segundo Coro del Colegio C.I.D.E. de Palma	
Pujadas de	3 ^o .-Colegio San Vicente de Paul de Palma	
na Morro	4 ^o .-Escuela Nacional Graduada Mixta de Pollensa	
nanguel de	5 ^o .-Escuela Nacional Graduada de San Juan	
Buades de	Fuera de concurso actuará el coro de preescolar del Colegio C.I.D.E. de Palma de Mallorca.	
Aguiló de	En la próxima crónica daremos los nombres de los miembros que integrarán el Jurado del Concurso.	
Llabrés de	Biblioteca	

Figura 3. Retall de premsa amb els cors dels col·legis que participaran al Concurs. Nota. Font: setmanari local *Dijous*, de 12 de desembre de 1974 (any I, núm. 12).

major i Escuela Nacional Graduada de Manacor. Com a convidades, Masa Coral de Binissalem i Teleclub de Sineu, ambdues corals adultes dirigides en aquell moment pel mestre Baltasar Bibiloni.

La següent referència sobre el Concurso Provincial de Coros Escolares ha estat localitzada al setmanari *Dijous* de l'any I, núm.

12, de 12 de desembre de 1974. Aquesta notícia explica que ha acabat el termini d'admissió al V concurs, explica quins seran els principals patrocinadors i enumera les corals que hi participaran segons l'ordre del concert:

Aquell mateix any, el Col·legi de Sant Vicent de Paül d'Inca s'alçava amb el primer premi:

Segons es pot extreure de la notícia detallada del mateix *Dijous* de 26 de desembre de 1974, la jornada "fue un acto que rebosó simpatía y una demostración de la amistad que debe reinar entre las personas" (p. 7). Segons la notícia participaren a la vetllada més de 400 cantaires provinents de tota l'illa.

Pel que fa als premis, s'entregà un pergamí a l'Escola de Lluçmajor per haver participat durant cinc anys consecutius al concurs. A més, es lliuraren els premis següents i obsequis que es detallen a la taula 1.

Al 1975, any en què se celebrà el V concurs, el Coro de las Hermanas de la Caridad de Cas Capiscol, conegut també amb el nom de Coro San Vicente de Paül de Cas Capiscol, dirigit per sor María Dolores Pons, fou el guanyador (Balears, 1975). Com a novetat, aquest any el cor dels Blauets actuà com a cor convidat fora de concurs interpretant vuit peces: *Cançó de bressol*, *Din, dan don*, *25 de desembre*, *Dormiu Bon Jesuset*, *Susapit Israel*, *Danza Húngara*, *Le joie del món* i *Al·leluia* de Haendel (Coll, 1975).²

Figura 4. Retall de la portada del setmanari *Dijous*, al qual es detalla que el Cor del Col·legi Sant Vicent de Paül d'Inca ha estat el guanyador del concurs. Nota. Font: setmanari local *Dijous*, de 26 de desembre de 1974 (any I, núm. 14).

² En aquesta notícia del 19 de desembre de 1975 publicada al *Diario de Mallorca* i conservada a l'hemeroteca de l'Arxiu Municipal d'Inca es pot consultar també el repertori que interpretà cada un dels cors participants.

NOM DEL PREMI	OBSEQUI	RECEPTOR
Premi del Magnífic Aj. d'Inca	6.000 ptes.	Cor del Col·legi Sant Vicent de Paül d'Inca
Premi de la Comissió de Cultura del Magnífic Aj. d'Inca	4.000 ptes.	Cor del Col·legi C.I.D.E. de Palma
Premi de la Caja de Pensiones para la Vejez y Ahorros	4.000 ptes.	Cor de l'Escola Nacional de Sant Joan
Premi de la Caja de Ahorros de Baleares	4.000 ptes.	Cor del Col·legi Sant Vicent de Paül de Cas Capiscol, Palma.
Premi Isabel Bestard al mejor villancico	Safata de plata	Col·legi Sant Vicent de Paül d'Inca
Premi Diario Última Hora	Safata de plata	Cor de l'Escola Nacional Graduada de Lluçmajor
Premi Diario de Mallorca	Safata de plata	Cor del Col·legi C.I.D.E. de Palma
Premi Semanario Dijous	Safata de plata	Cor de l'Escola Nacional de s'Arenal
Premi Círculo de Arte y cultura de Inca	Safata de plata	Cor de l'Escola Nacional de Pollença
Premi Casa Rovira	Safata de plata	Cor de l'Acadèmia San Fernando de Manacor
Premi Joyería Ordiñana	Safata de plata	Cor del Col·legi La Puresa d'Inca

Taula 1. Relació de premis entregats i guanyadors del V concurs de cors escolars. Nota. Font: setmanari local *Dijous*, any I, núm. 14, de 26 de desembre de 1974, p. 8.

Segons el programa del VII concurs corresponent a l'any 1976, podem afirmar que aquell any hi participaren quinze corals, set de les quals provenien de Palma, a més del Cor de l'Escolania de Lluc, com a cor convidat. També podem observar i analitzar quin era el repertori interpretat per cada coral: cada una canta mínim una nadala, com era obligat per participar al concurs, a més d'altre repertori popular o tradicional de diferents llocs o repertori d'autor. Al 1977, en canvi, només foren dotze les corals que hi participaren, i el cor convidat fora de concurs fou el de Niños Cantores del Colegio de San Francisco de Palma, dirigits per fra Antonio Riera.

3. APUNTS SOBRE ALGUNS CORS PARTICIPANTS

Gràcies a la informació detallada que apareix al setmanari *Dijous* dels concursos dels anys 1976, 1977 i 1978, podem fer una petita fitxa amb detalls descriptius dels cors que hi participaren aquells anys.

- *Cor del Colegio San Vicente de Paul, Inca*

Figura 5. Cor del Colegio San Vicente de Paul de Cas Capiscol al VIII concurs de cors. Nota. Font: *Dijous*, 22 de desembre de 1977 (any IV, núm. 170).

El cor escolar existeix des que les Germanes de la Caritat vingueren a la ciutat d'Inca. Sempre hi ha hagut un grup de nenes disposades a cantar a les celebracions religioses de la parròquia de Santa Maria la Major i a l'església de Sant Francesc. Pel que fa a l'existència del cor no només amb finalitats associades a la litúrgia, es podria dir que aquest es va iniciar al 1970, amb motiu de l'organització del Concurso Provincial de Coros Escolares organitzat pel Colegio Nacional Mixto d'Inca, al qual han participat des dels seus inicis. Guanyaren el primer premi l'any 1974, i als anys 1975 i 1976 obtingueren el primer premi al Concurs celebrat a Portocristo, Manacor (*Diario de Mallorca*, 1976). Fou un cor exclusivament femení dirigit per Maria Bennáassar Vich, germana de la Caritat. L'any 1976 la seva directora rebé el premi al millor director, consistent en 2.000 pessetes.

- *Cor del Colegio San Vicente de Paul de Cas Capiscol*

Cor femení fundat al 1974 amb motiu de la participació al concurs de Coros Escolares d'Inca. Al segon any que hi prengueren part, al 1975, va obtenir el primer premi. També guanyà el primer reconeixement en el Concurso de Villancicos celebrat a Felanitx al 1976, organitzat per la Secció Femenina.

- *Cor del Colegio Nacional Mixto de Llevant (Inca)*

Figura 6. Cor del Col·legi Nacional Mixt de Llevant (Inca) al 1976. Nota. Font: *Dijous*, 23 de desembre de 1976 (any III, núm. 118).

El cor fou fundat l'any 1967 i fou una activitat extraescolar de l'escola. Inicialment fou dirigit per Lorenzo Reus, llavors per Baltasar Bibiloni, Juanita Bueno, i al 1976, per Francisca Alomar. Al 1975 va anar a cantar a Manacor, convidat pel Col·legi Nacional La Torre. L'existència del cor va fer que els alumnes gaudissin més de les classes de música i juntament amb els alumnes de l'àrea de plàstica, que preparaven els decorats de cada Nadal per al Concurso de Coros Escolares, tenien un alt sentit del treball en equip i de la responsabilitat.

- *Cor del Colegio Nacional Mixto Ponent (Inca)*

Figura 7. Coral Infantil del Col·legi Nacional Mixte Ponent, al IX concurs de cors. Nota. Font: *Dijous*, 21 de desembre de 1978 (any V, núm. 222).

Cor format al 1977 amb la intenció de fomentar el sentit artístic perquè “una escola sense cant, és una escola morta” (*Dijous*, 1978).

- *Cor del Col·legi Pureza de María (Inca)*

Cor femení format per alumnes de 7 a 14 anys d'EGB del mateix col·legi.

- *Cor del Col·legi Nacional de Petra*

Coral fundada al curs 1971/72 sota la direcció del pare Pere Escriche i Perales. Participà al 1971 a la segona edició del Concurso de Coros Escolares de la ciutat d'Inca i al IV Torneo Nacional de Radio Escolar, al qual assolí el primer premi. Després d'aquest començament, ha seguit participant als diferents concursos organitzats pel Colegio Nacional Mixto de Llevant. Al 1977 hi participaren sota la batuta d'Antònia Duran i al 1978, sota la del Mn. Pere Fiol.

- *Coral Infantil del Col·legi Sant Alfons de Felanitx*

Va sorgir per demanda dels alumnes al 1976 com a prolongació de les activitats relacionades amb la música. El mateix any de la seva formació va intervenir al Concurs de Cançons de Nadal celebrat al cinema de Felanitx, al qual varen participar un bon grapat d'agrupacions corals d'altres col·legis. També prengueren part a la I Trobada de Corals infantils celebrada al Pla de Sant Jordi al 1978. És dirigida per Francesc Regué, exalumne del centre, i formada per 18 alumnes de la segona etapa d'EGB.

- *Cor del Colegio Santa Magdalena Sofía de Palma*

Cor anomenat Els Aucells i format al curs 1977/78. Està compost per una trentena de veus de 6 a 13 anys, tots ells alumnes del col·legi. L'any 1978 actuaren juntament amb els Niños Cantores de San Francisco de Palma i aquest mateix any viatjaren i actuaren al monestir de Montserrat. És dirigit pel jove Joan Toni Ensenyat Homar.

- *Coro del Colegio San José Obrero (Palma)*

Cor fundat el curs 1975/76 com a part de les activitats culturals no acadèmiques del col·legi. Està format per alumnes del col·legi d'entre 12 a 18 anys. Canta preferentment *a capella*, encara que també hi caben alguns temes acompanyats per percussió, flautes i guitarres, segons les característiques i necessitats de les veus en constant canvi i evolució. Cor dirigit per Guillem Mansito que participà als concursos dels anys 1976 i 1977.

- *Cor Grupo Escolar EGB San José Obrero (Palma)*

Cor fundat al curs 1978 amb la intenció de participar al IX Concurso de Coros Escolares d'Inca. El seu director és Juan Álvarez Serra.

- *Cor del Colegio Nacional “La Soledad” de Palma*

El cor compta amb una àmplia trajectòria lligada al col·legi des de fa molts anys. La seva primera actuació coneguda, segons s'informa al *Dijous* (1977), fou al 1969, quan obtingué el primer premi al I Concurso de Coros al Teatre Sindical de Palma. Al 1972 actuaren de nou al Teatre en el III Concurso de Coros. El seu director fou Bartolomé Andreu.

- *Coro del Colegio San Cayetano de Palma*

Cor fundat al 1973 amb motiu de participar a les primeres comunions del col·legi, a la vigília de Nadal i a la festa de fi de curs. Habitualment realitzava dos concerts per curs, un per Nadal i un altre per final de curs, sempre al mateix centre. Assajava dues vegades per setmana i a l'hora del pati. El seu director fou Andrés Juliá Rosselló.

- *Cor San Vicente de Paúl del Coll d'en Rebassa*

Cor fundat l'any 1973 que fou dirigit per María Servera Femenías. Va obtenir diferents premis durant la seva trajectòria, com el primer premi del Concurs organitzat per la Sección Femenina a Lluçmajor el 1975.

- *Cor del Colegio Nacional Mixto Comarcal de Capdepera*

L'àmplia afició a la música i al cant que hi ha en aquest poble feu possible el sorgiment d'aquest cor, que sortí de les aules per primera vegada al 1975 per participar a la sisena edició del Concurso Provincial de Coros Escolares de la Ciutat d'Inca. La seva directora fou Leonor Gómez Quintero Garau.

- *Cor Agrupación de Escuelas Unitarias de Valldemossa*

Cor que fou dirigit per Antonio Font. Donaven importància també a l'educació instrumental.

- *Cor del Colegio Nacional Mixto de Bunyola*

Cor fundat amb motiu de la participació al concurs de cors d'Inca l'any 1975.

4. IMPACTE, REPERCUSSIÓ I XIFRES

Gràcies a les actes del IX Concurso Insular de Coros Escolares conservades a l'Arxiu Municipal d'Inca, podem conèixer qui fou el jurat d'aquell any: el Sr. Antonio Fluixà Figuerola, batle d'Inca representat pel 1r tinent de batle Jaime Beltran; la Sra. Mari Carmen Font Martínez, inspectora tècnica d'Educació EGB; la Sra. Maria Teresa Bover Rebassa, professora del Conservatori de Música de Palma; el Sr. Francesc Batle, compositor i director de cor; el Sr. Baltasar Bibiloni, professor de l'Escola Universitària del Professorat d'Educació General Bàsica; el Sr. Antoni Riera, franciscà de la TOR, director del cor Niños Cantores del Colegio San Francisco de Palma i, actuant com a secretari sense vot, el Sr. Juan Llobera Rosselló. El cor convidat adult fora de concurs fou la Capella Oratoriana de Palma dirigida pel Sr. Gori Marcus. Pel que fa als guardons, s'ha de dir que fins a l'edició del novè concurs s'entregaren diferents premis en metàl·lic i safates de plata, i "aparte los referidos premios, a todos los Coros se les concede un Diploma y Medalla conmemorativo del Acto" (Llobera, 1978, p. 2). En canvi, a partir del desè concurs:

"se quiere quitar el carácter competitivo de la misma para que haya mayor participación y calidad. Se entregará un primer premio concedido por el Ayuntamiento, a la mejor interpretación, originalidad, etc. Mientras que se entregará también un premio al mejor director y el tradicional premio Isabel Bestard al mejor villancico. Para todos los coros participantes se entregará una bandeja de plata además de otros regalos". (Coll, 1979a, p. 12)

Figura 8. Imatge del Teatre Principal d'Inca ple durant la celebració d'alguna edició del Concurso de Coros Escolares (entre 1970-1979). Nota. Font: imatge cedida a l'octubre de 2022 per la direcció del CEIP Llevant, centre organitzador del concurs.

La notícia publicada a premsa després del concurs relata que el 1r premi donat per l'Ajuntament d'Inca fou de 10.000 pessetes i fou concedit al cor del Colegio San Vicente de Paúl de Cas Capiscol, qui fou guanyador per tercera vegada (Coll, 1979b). També es concedí un premi especial dotat amb 5.000 pessetes al Colegio Nacional Joan Mas de Pollença. El Premi Isabel Bestard a la millor nadala fou per a Catalina Ramon, directora dels tres cors que representaren Felanitx en aquesta ocasió (Coll, 1979b). La notícia conclou donant l'enhorabona als organitzadors i desitjant que el concurs "pueda tener muchos años de continuidad como veterano de los concursos que se celebran en la isla" (Coll, 1979b, p. 16).

Malgrat tot, a partir del 1980 no apareix cap referència ni al setmanari local *Dijous*, el qual fidelment havia fet crònica tots els anys del concurs des de la fundació de la revista al 1974, ni tampoc a la premsa local de l'època. És de suposar, doncs, que a partir del 1980 no se celebrà el famós concurs de cors escolars a la ciutat d'Inca. Gràcies a la investigació dels deu anys de concurs a Inca hem tingut coneixement de l'existència d'altres certàmens musicals a l'època en què s'acceptava la participació de cors infantils: el Concurso de Villancicos de Portocristo, a Manacor, n'és un exemple. Segons es pot llegir a la portada de la revista setmanal *Manacor*, al concurs actuaven solistes i agrupacions diverses de diferents edats (Manacor, 1979). Tot i que no es tractava d'un certamen exclusivament coral, algunes de les corals participants al concurs de cors escolars d'Inca també participaren al concurs de Portocristo,³ com és el cas del Cor del Colegio San Vicente de Paúl d'Inca, que es va fer amb el primer premi l'any 1975, el qual consistia en 10.000 pessetes, i el 4t premi l'any 1976, i guanyaren així 4.000 pessetes (*Dijous*, 1977). També sabem gràcies a una publicació sobre la novena edició del concurs de cors (*Dijous*, 1978) que existí el Concurs de Cançons de Nadal de Felanitx, celebrat al 1976 al cinema del mateix poble. Segons destaca la notícia, hi participaren diversos cors infantils.

Al següent gràfic es resumeix la participació dels cors en totes les edicions del Concurso Provincial de Coros Escolares d'Inca. Com es pot observar a la llegenda, s'ha dividit el total en cors pertanyents a col·legis públics, col·legis concertats o privats i altres. En aquest darrer apartat "Altres", hi hem inclòs cors dels quals no hem pogut certificar la tipologia del col·legi de procedència com Agrupación escolar de Binisalem (1971), Coro Interescolar de Binisalem (1972) o el Cor Infantil del Teleclub de Sineu (1979).

3 Segons informa una publicació de la revista digital Informació Local 07500, "Porto Cristo tornarà a tenir villancets després de 20 anys". La notícia publicada el 12/09/22 informa que es recuperarà el concurs de villancets que va estar actiu prop de trenta anys des dels inicis de la dècada dels anys setanta, i que fou impulsat pel compositor Francesc Ramis. Més informació: <https://revista07500.com/2022/09/12/porto-cristo-tornara-a-tenir-villancets-despres-de-20-anys/?fbclid=IwAR3VXitVxiQ3gRkpT0svRG61KSVC5fypsya5QIMu50IWbixCo7LQ4dv7CM> (Consultat 15/09/22).

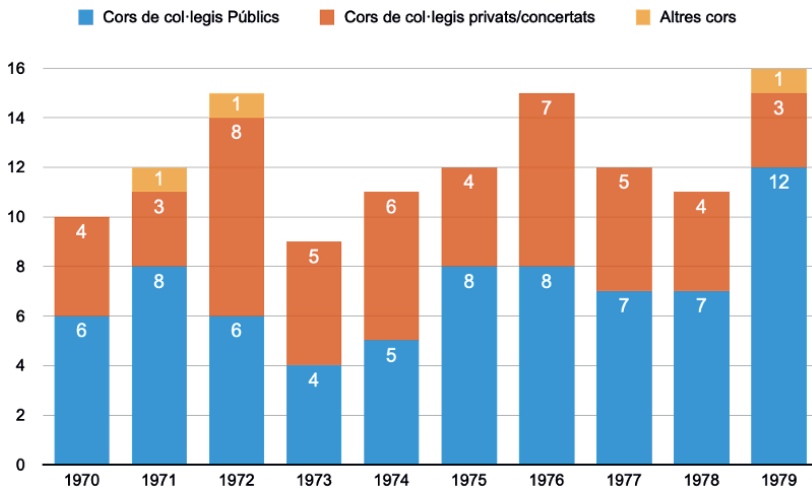

Figura 9. Gràfic del total de cors participants a les deu edicions del Concurso Provincial de Coros Escolares i tipus de centre a què pertanyen. Nota. Elaboració pròpia a partir de les publicacions del setmanari local *Dijous*, la premsa de l'època, els programes de cada any i les actes d'alguns concursos conservades a l'Arxiu Municipal d'Inca.

Ja que en diverses ocasions alguns centres hi participaven amb més d'un cor –en alguns programes trobem diferents cors d'un mateix centre, dividits per cursos o etapes–, considerem interessant distingir el total de cors participants i el total de centres participants als concursos en els diferents anys. Al següent gràfic es pot observar el total de centres educatius –públics, privats/ concertats o altres– que hi prengueren part cada any:

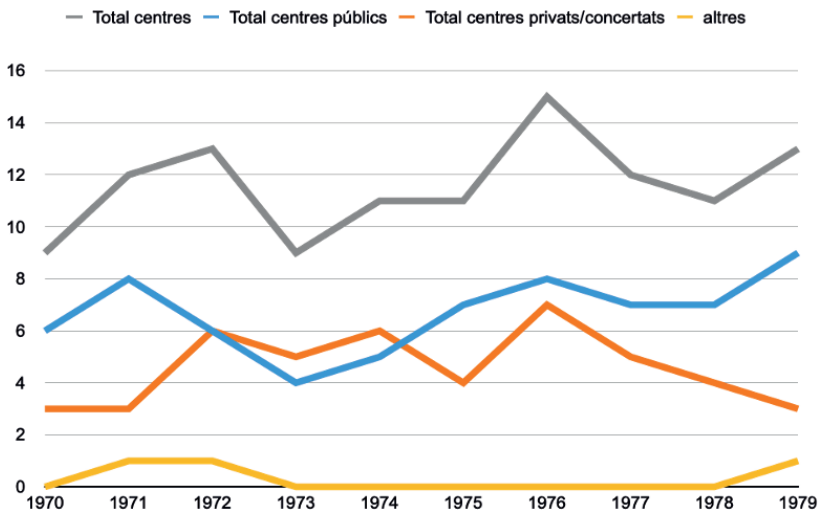

Figura 10. Gràfic del total de centres participants a les deu edicions del Concurso Provincial de Coros Escolares i divisió d'aquests centres segons tipologia. Nota. Elaboració pròpia a partir de les publicacions del setmanari local *Dijous*, la premsa de l'època, els programes de cada any i les actes d'alguns concursos conservades a l'Arxiu Municipal d'Inca.

És interessant observar que, malgrat que l'edició del concurs del 1979 fou la que més cors rebé –un total de setze–, el 1976 fou l'any en què més centres hi participaren, concretament un total de quinze, dels quals vuit eren públics i set, concertats/privats. Segons podem observar en aquest darrer gràfic, comparant el total de centres públics i el de centres concertats/privats participants, podem comprovar que només als anys 1973 i 1974 el nombre de centres concertats/privats supera en participació la dels públics. Així doncs, podem verificar que en la majoria dels anys d'existència del concurs la participació dels centres públics fou major que la dels concertats/privats. La diferència de l'any 1979 és la més significativa: nou centres públics hi participaren i només tres de privats o concertats, diferència que anava construint-se gradualment des de l'any 1976.

Analitzant les dades obtingudes de la participació total dels cors a les deu edicions en què se celebrà el concurs entre 1970 i 1979, hi hagué un total de 123 cors provinents de 116 col·legis o institucions. D'aquestes 116 institucions, 67 foren públiques, 46 privades o concertades i 3 foren altres tipus de centres o entitats. Com es pot observar a la figura següent, la participació dels centres públics fou la més notòria al llarg dels deu anys.

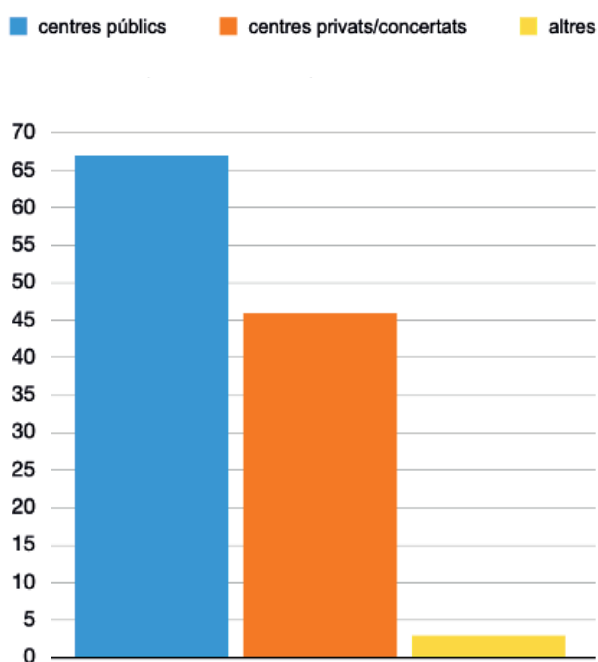

Figura 11. Gràfic del total de centres participants al llarg dels deu anys del Concurso Provincial de Coros Escolares i distinció segons tipus d'institució.

Cal comentar que una dificultat trobada en l'anàlisi dels centres participants al concurs ha estat el nom canviant de les escoles públiques, primer com a centres separats per sexes, després convertint-se en col·legis mixtos i, en una etapa posterior, passant a tenir noms propis, com el cas del Col·legi Joan Mas de Pollença. A part d'això, el fet que les fonts consultades no sempre es refereixen a un mateix centre de la mateixa forma també ha dificultat la suma de les participacions d'un mateix col·legi en diferents anys.

5. RESUM DELS CORS PARTICIPANTS AL CONCURSO AL LLARG DE LES DEU EDICIONS

NOM DEL COR PARTICIPANT AL CONCURSO PROVINCIAL DE COROS ESCOLARES
Coro de la Escuela Nacional de Niñas de Alcudia / Escuela Nacional Graduada de Alcudia ⁴
Coro Escuela Nacional de Muro
Coro Escuela Parroquial de Niños de Santa Maria del Camí / Escuela Nacional Parroquial de Santa María
Coro Agrupación Escolar de Binisalem Coro Interescolar de Binisalem
Coro Escuela Nacional Graduada Mixta de Villafranca
Coro del Colegio San Vicente de Paúl de Sineu
Coro de la Escuela Nacional Graduada Mixta de El Arenal
Coro del Colegio de La Salle (Palma)
Coro de la Escuela Nacional Graduada de La Puebla
Coro del Colegio Nacional Mixto de Inca (Llevant) / Escuela Nacional Graduada de Inca
Coro del Colegio La Pureza de Inca
Coro del Colegio San Vicente de Paúl de Inca
Coro de la Escuela Nacional Graduada Mixta de Lluçmajor
Coro del Colegio Beato Ramon Llull de Inca / Coro del Colegio de San Francisco/Coro Blanquerna ⁶
Coro del Colegio Nacional Santa Isabel de Palma
Coro de la Academia San Fernando de Manacor
Coro del Colegio CIDE de Palma
Coro del Colegio Hermanas de la Caridad San Vicente de Paúl del Coll d'en Rebassa
Coro San Vicente de Paúl de Cas Capiscot Palma / Colegio de las Hermanas Caridad Palma
Coro de la Escuela Nacional Graduada Mixta de Pollensa / Nacional Joan Mas de Pollença
Coro de la Escuela Nacional Graduada de San Juan
Coro de Niños Cantores del Colegio San Francisco de Palma
Coro del Colegio de Montesión de Palma
Coro de la Escuela Nacional Graduada de Capdepera / Coro Nacional Mixto Comarcal

4 Als programes dels anys 1970 i 1971 apareix com a "Escuela Nacional de Niñas de Alcudia"; a partir de l'any 1973 apareix amb el nom d'"Escuela Nacional Graduada de Alcudia".

5 L'any 1973, el col·legi Pureza de María hi va participar amb dues corals: un cor de 5è curs i un cor de 6è curs d'EGB.

6 El centre hi participava amb dues corals. Al programa de l'any 1972 apareix "Coro del Colegio de San Francisco", dirigit pel Sr. Gabriel Pieras Salom, i "Coro del Colegio Beato Ramon Llull", dirigit per la Sra. Núria Canal Roiz; al programa de

X = Cor guanyador del concurs.

	20/12/ 1970	21/12/ 1971	19/12/ 1972	18/12/ 1973	17/12/ 1974	16/12/ 1975	21/12/ 1976	20/12/ 1977	19/12/ 1978	18/12/ 1979	
	X	x	x								
	x										
	x	x									
		X	x								
		x									
			X								
					x	x					
		x	x								
		x									
	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x	
			x, x ⁵	x	x	x	x	x		x	
	x	x	x	x	X	x	x	X	x		
	x	x	x	x	x	x		x			
	x, x		x, x	x							
			x	x							
					x						
				x	x, x		x			x	
						x	x				
	x				x	X	X	x	x	X	
					x					x, x ⁷	
					x						
			x								
				x							
						x	x	x			

l'any 1970 el Col·legi Beat Ramon Llull, conegut també amb el nom de Sant Francesc, hi prenia part també amb dos cors, un de dirigit pel Sr. Gabriel Pieras i l'altre, pel Sr. Bartolomé Ripoll. Ambdós cors s'anomenen "Coro del Colegio Beato Ramon Llull". Al 1973 només hi participà amb "Coro Blanquerna del Colegio Beato Ramon Llull de Inca".

- 7 Hi va participar amb dues corals; segons podem llegir al Dijous del 1979, de 13 de desembre (Coll, 1979) trobem dos cors amb mateix nom i del mateix col·legi, un de dirigit per la Sra. Maria Vives i l'altre, per la Sra. Joana Maria Pons.

Nom del cor participant al Concurso Provincial de Coros Escolares
Coro del Colegio Nacional Mixto de Buñola
Coro del Colegio Nacional Antoni Maura de Manacor
Coro de la Escuela Aneja de Niñas de la Escuela Universitaria de Formación del Profesorado de EGB de Palma / Colegio Nacional de Prácticas (Niñas) de Palma
Coro del Colegio Nacional La Soledad, Palma
Coro del Colegio San Cayetano, Palma
Coro del Colegio Nacional Mixto de Petra
Coro de la Agrupación Escuelas Unitarias de Valldemossa / Escuela Unitaria Valldemossa
Escolania de Lluç, els "Blavets"
Coro del Colegio San José Obrero, ⁹ Palma
Coro del Colegio Nacional Mixto Ponent, Inca
Coro del Colegio Nacional Mixto de Montuïri
Coro del Colegio Santa Magdalena Sofía de Palma
Coro del Colegio Nacional Juan Capó de Felanitx
Coro del Colegio Nacional Mixto de EGB / Colegio Nacional La Torre de Manacor
Coro del Colegio Nacional San Alfonso de Felanitx
Coro del Colegio Nacional Mixto Simó Ballester de Manacor
Coro del Colegio Nacional de Porto Cristo
Coro del Colegio Nacional de Párvulos / Nacional de Felanitx
Coro del Colegio Nacional Mixto de Lloseta
Coro del Colegio Es Canyar de Manacor
Coro del Colegio Nacional Son Espanyolet de Palma
Coral Infantil del Teleclub de Sineu
TOTAL DE CORS PARTICIPANTS (Total de col·legis participants)
Cors de col·legis públics (col·legis públics participants)
Cors de col·legis privats o concertats (col·legis privats o concertats participants)
Altres

8 Al 1971 el cor infantil de Petra que hi participà fou l'Escuela Nacional Graduada de Niños de Petra.

9 Sembla que al 1978 hi participà amb una nova coral, "Grupo Escolar E.G.B. de San José Obrero" (Dijous, 1978).

10 Cor que havia de prendre part en el concurs, però que finalment no realitzà la seva actuació degut a malaltia del seu director, Sr. Manuel Vítaller (Dijous, 1979).

CANT CORAL INFANTIL A INCA: EL CONCURSO PROVINCIAL DE COROS ESCOLARES (1970-1979)

	20/12/ 1970	21/12/ 1971	19/12/ 1972	18/12/ 1973	17/12/ 1974	16/12/ 1975	21/12/ 1976	20/12/ 1977	19/12/ 1978	18/12/ 1979	
	x	x	x			x	x			x	
						x, x					
						x	x				
		x	x				x				
							x				
		x ⁸					x	x	x		
							x				
							x	x	x		
								x	x	x	
								x			
								x	X		
									x	x	
				x			x		x		
									x		
									x		
								x			
										x, x	
										x	
										x, x	
										x ¹⁰	
										x	TOTAL
	10 (9)	12	15 (13)	9	11	12 (11)	15	12	11	16 (13)	123 (116)
	6	8	6	4	5	8 (7)	8	7	7	12 (9)	71 (67)
	4 (3)	3	8 (6)	5	6	4	7	5	4	3	49 (46)
		1	1							1	3

Taula 2. Resum dels cors participants a les deu edicions del Concurso. Font: Elaboració pròpia a partir de les publicacions del setmanari *Dijous*, la premsa de l'època consultada, els programes de cada any i les actes d'alguns concursos conservades a l'Arxiu Municipal d'Inca.

6. CONCLUSIONS

L'estudi realitzat ha permès conèixer el passat de les corals infantils i juvenils de Mallorca des d'una perspectiva centrada entre els anys 1970 i 1979, dècada en què el Concurso Provincial de Coros Escolares de la Ciutat d'Inca restà actiu. Així mateix, el treball ha permès analitzar la participació total dels col·legis o centres educatius d'Inca i també de la resta de l'illa que hi participaren –distingint-los, a més, segons el tipus de centre–, i revisar l'impacte que aquest esdeveniment tenia cada Nadal a Inca.

La col·laboració anual de l'Ajuntament d'Inca i dels comerços de la ciutat aportant importants premis en efectiu, l'establiment i la publicació de les bases anuals del concurs, la formació d'un jurat especialitzat que es reunia per valorar la qualitat de les diferents propostes presentades, la notòria acceptació entre les escoles de l'illa i els ciutadans d'Inca que omplien cada any el Teatre Principal i les diferents publicacions a premsa, evidencien que es tractava d'un esdeveniment únic en la seva espècie que cada desembre reunia centenars d'infants i desenes de mestres amb l'única finalitat de cantar al Nadal.

Podem concloure, doncs, que no era un fet estrany que els col·legis a la dècada de 1970 tinguessin cors infantils, no com a cors organitzats fora de l'horari escolar com succeeix molt sovint als centres educatius actuals, sinó com una part més de la feina del docent destinada a l'educació musical dels infants. Com bé declarava el director del centre organitzador Pedro Ballester, aquestes trobades eren vertaders encontres entre col·legis públics i privats, els quals servien per llimar tensions i recordar que al cap i a la fi tots eren mestres d'alumnes inquers. Amb una major presència de cors de centres públics, podem afirmar que l'educació musical i el cant coral infantil en particular tenien espais on poder expressar-se a la dècada dels 70, espais que cada cop són més difícils de trobar a la localitat d'Inca. Actualment, no existeix cap esdeveniment similar que reuneixi infants de diferents edats, escoles, nacionalitats i necessitats. Així doncs, cal recordar que el cant coral infantil és una poderosa eina inclusiva i que, a més, educa en valors, hàbits i competències (Ferrer, 2011).

REFERÈNCIES

- Aulí, A., Cánovas, J., Soler, J. (2014). Pedro Ballester del Rey, 45 anys de feina i vida a Inca. *XIV Jornades d'Estudis Locals*, Ajuntament d'Inca.
- Baleares (1975, 21 de desembre). El Coro de las Hermanas de la Caridad de C'as Capiscol, vencedor del concurso de coros.
- Coll, G. (1975, 19 de desembre). Concurso provincial de Coros Escolares, el de las Hermanas de la Caridad de Ca's Capiscol, ganador, *Diario de Mallorca*.
- Coll, G. (1979a, 13 de desembre). Con la participación de 16 coros, el martes X Concurso de Coros Escolares. *Dijous*, 12.
- Coll, G. (1979b, 20 de desembre). Con gran entusiasmo se celebró el X Concurso de Coros Escolares. *Dijous*, 16.
- Diario de Mallorca (1976, 7 de gener). Grupo del Colegio San Vicente de Paúl de Inca, primer premio del V concurso de villancicos de Porto Cristo.
- Dijous (1974, 26 de desembre). Resultado del Concurso Provincial de Coros Escolares celebrado en Inca, 7.
- Dijous (1977, 22 de desembre). Colegios participantes en el <<VIII Concurso Insular de Coros Escolares>>, 10.
- Dijous (1978, 21 de desembre). IX Concurso de Coros Escolares.
- Ferrer, R. (2011). *El cant coral infantil i juvenil educa en valors, hàbits i competències*. [Tesi doctoral, Universitat de Girona]. <http://hdl.handle.net/10803/77826>
- Fluxà, A. (1976, 4 de novembre). VII Concurso Escolar de Coros Escolares. *Dijous*, 4.
- Guillco (1973, 29 de novembre). El IV Concurso de Coros Escolares, en marcha. *Diario de Mallorca*.
- Llobera, J. (1978). Actas del IX Concurso Provincial de Coros Escolares de la ciudad de Inca. Ayuntamiento de Inca.
- Manacor (1979, 1 de desembre). IX Concurso de Villancicos en Porto Cristo, portada.
- Y.L. (1976, 16 de desembre). VII Concurso Provincial de Coros Escolares [Entrevista a Juan Martí, coordinador del concurso], *Dijous*, 4.